

Työsuojeluhallinnon vuosikertomus 2024

Sisällys

Johdon katsaus	3
Työsuojeluvalvonnan organisointi ja ohjaus.....	4
Työsuojeluviranomaisen toiminta 2024.....	5
Valtakunnallista valvontaa työelämän ilmiöiden pohjalta	6
Ilmiö: Työolot	7
Ilmiö: Reilu työelämä	9
Ilmiö: Psykososiaalinen kuormitus.....	12
Muu valvonta	14
Toimivallan käyttö.....	18
Luvat ja ilmoitukset.....	19
Työsuojeluvalvonnan keinot kehittyvät.....	20
Työsuojeluviranomainen neuvoo ja ohjaa.....	21
Lainsäädäntö.....	23
Henkilöstö.....	24
Moniviranomaisyhteistyö ja kansainvälisyys	25
 Liite 1: Työsuojeluvalvonta numeroina.....	28
Liite 2: Merenkulun valvonta.....	29
Liite 3: Alkutuotannon valvonta	30

Työsuojeluhallinnon vuosikertomus 2024

Julkaisija: Työsuojeluhallinto 2025

Työsuojeluhallinnon julkaisuja 1fin/2025

Vuosikertomuksen suunnittelu ja toteutus:

Aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueiden viestintä

Kannen kuva: Miika Rautiainen

ISBN: 978-952-479-386-5

ISSN: 2737-0879

Johdon katsaus

Vuoteen 2024 lähdettiin tiukasta taloudellisesta tilanteesta. Työsuojelun vastualueilla jouduttiin toteuttamaan määrätietoisia toimia talouden tasapainottamiseksi. Näistä toimenpiteistä huolimatta työsuojelun vastualueet saavuttivat niille asetetut tavoitteet turvallisen, terveellisen ja reilun työelämän edistämiseksi.

Haluankin tässä aluksi kiittää koko työsuojeluhallinnon henkilöstöä positiivisesta asenteesta ja ammattimaisesta otteesta viime vuoden aikana tiukassa taloustilanteessa. Tehtäviä jouduttiin priorisoimaan eikä osaamisvajeita pystytty korvaamaan rekrytoinneilla. Näissä tilanteissa henkilöstö oli valmis joustamaan ja oppimaan uutta.

Tämä vuosi on oletettavasti nykymuotoisen virastorakenteen viimeinen toimintavuosi. Uuden valtakunnallisen Lupa- ja valvontaviraston toimenpanon suunnittelu on täydessä vauhdissa. Tavoitteena on, että Lupa- ja valvontavirasto aloittaa vuoden 2026 alussa ja että työsuojeluvälvonta on osa uutta virastoa.

Vaikka virastorakenne muuttuu, työsuojeluvälvonta jatkuu. Uudistuva valtakunnallinen rakenne on työsuojeluvalvonnalle mahdollisuus, joka meidän kannattaa hyödyntää mahdollisimman hyvin. Valtakunnallisessa mallissa työsuojeluvalvonnan osaamista ja resursseja voidaan käyttää joustavammin. Yhteinen tekeminen ja kehittäminen on suoraviivaisempaa.

Vuonna 2024 toiminnan suunnittelu kohti valtakunnallista mallia jatkui hyvin. Työtä valtakunnallisuuden edistämiseksi on tehty jo pitkään ja aiemmin tehdyn työn hyödyt ovat parhaillaan realisoitumassa uuden lupa- ja valvontaviraston valmistelussa.

Rakenteellisen muutoksen keskellä ei pidä unohtaa toiminnan jatkuvaa kehittämistä terveellisemmän, turvallisemman ja reilumman työelämän edistämiseksi. Laadun kehittämisessä ja

Laura Tammisto

Raimo Antila

Osastopäällikkö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Työ- ja tasa-arvo-osasto

tiedon paremmassa hyödyntämisessä on otettu hyviä askeleita ja ne jatkuvat edelleen. Myös valvonnan ja muun vaikuttamistoiminnan vaikuttavuuden kehittäminen on ollut ja tulee olemaan avainasemassa myös valtakunnallista toimintaa valmisteltaessa.

Tulevan viraston valmistelussa henkilöstöä kuullaan ja henkilöstön näkemyksiä hyödynnetään, jotta uudistuksesta tulee mahdollisimman onnistunut. Valvontatoiminnan suunnittelun lisäksi työsuojelun vastualueilla on jo pitkään luotu yhdessä tekemisen kulttuuria, mikä helpottaa yhteisten askeleiden ottamista tästä eteenpäin.

Työsuojeluhallinto voi katsoa luottavaisin mielin tulevaan.

Työsuojeluvalvonnan organisointi ja ohjaus

Aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueita ohjaa sosiaali- ja terveysministeriö. Työsuojelun vastuualueet ovat toimivia työsuojeluviranomaisia alueellaan.

Toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä tehdään jatkuvaa yhteistyötä valtakunnallisesti. Valtakunnallisella suunnittelulla ja kehittämisellä varmistetaan toiminnan yhtenäisyys sekä käytettävissä olevien resurssien mahdollisimman tehokas hyödyntäminen.

Työsuojeluviranomaisten toiminta pohjautuu nelivuotiseen runkosuunnitelmaan, joka luo valtakunnalliset raamit valvonnan sisällölle sekä toiminnan kehittämiselle.

Vuosi 2024 aloitti työsuojeluhallinnon uuden nelivuotisen runkokauden. Toteutamme edelleen vuosille 2020–2027 määritellyä visiota ”Tervettä työtä”, johon tähtäävät tavoitteet täsmennetään työsuojelun vastuualueille vuosittain tulossopimuksessa.

Toiminnan suunnittelussa hyödynnetään asiakassegmentointia. Valvonnan ja muun vaikuttamistoiminnan tekoja yhdistetään niin, että työpaikat tavoitetaan mahdollisimman kattavasti ja vaikuttavasti.

Työsuojeluvalvontaan liittyvää kolmikantayhteistyötä työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa tehdään alueellisissa työsuojelulautakunnissa sekä valtakunnallisessa työsuojeluneuvottelukunnassa.

Aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet:

- 1 Pohjois-Suomi
- 2 Länsi- ja Sisä-Suomi
- 3 Itä-Suomi
- 4 Lounais-Suomi
- 5 Etelä-Suomi

Lupa- ja valvontaviraston valmistelu alkoi

Aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet siirtyvät vuonna 2026 muun aluehallintoviraston mukana uuteen Lupa- ja valvontavirastoon. Uudessa virastossa työsuojelun vastuualueista muodostetaan työsuojeluosasto.

Laki Lupa- ja valvontavirastosta turvaa edelleen työsuojeluhallinnolle itsenäisen ja riippumattoman aseman, kuten Kansainvälinen työjärjestö ILO edellyttää. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että päätösvalta työsuojeluvalvonnassa säilyy työsuojeluhallinnolla. Myös esimerkiksi työsuojelun puhelinneuvonta ja verkkopalvelu Tyosuoja.fi jatkavat toimintaansa entiseen tapaan.

Lupa- ja valvontavirasto toimii valtakunnallisesti, mutta valvonta jatkuu joka puolella Suomea kuten tähänkin asti. Tarkastajat työskentelevät edelleen paikallisesti.

Uudistuksen valmistelu alkoi virallisesti toukokuun alussa 2024. Työsuojelun vastuualueet osallistuivat valmisteluun aktiivisesti.

Työsuojeluviranomaisen toiminta 2024

Työsuojeluviranomainen valvoo työsuojelua koskevien säädösten noudattamista. Tärkein valvontakeino on työsuojelutarkastus. Työsuojeluvalvontaa tehdään viranomaisen suunnitelmien perusteella tai asiakkaan aloitteesta.

Valvonnan lisäksi annamme ohjeita ja neuvoja työn terveyteen ja turvallisuuteen sekä työsuhteen ehtoihin liittyvissä kysymyksissä.

Tehtäviimme kuuluu selvittää vakavien työtapaturmien, ammattitautien ja työperäisten sairauksien syitä sekä toimia niiden ehkäisemiseksi. Lisäksi valvomme, että työssä käytettävät koneet, työvälineet, henkilönsuojaimet ja

Hyödynnämme asiakassegmentointia vaikuttavien keinojen valinnassa.

muut tekniset laitteet täyttävät niille asetetut vaatimukset.

Käsitlemme myös lupahakemukset ja ilmoitukset sellaisista töistä, joiden tekemiselle lainsäädäntö asettaa rajoituksia tai ilmoitusvelvollisuuksia.

Tuemme valvonnan vaikuttavuutta muulla vaikuttamistoiminnalla, kuten monikanavaisella viestinnällä ja virtuaalisilla tilaisuuksilla.

Työsuojeluhallinnon vuosi pähkinäkuoressa

Noin
20 600
työsuojelutarkastusta

Noin
16 700
valvontakohtetta

Noin
48 100
velvoitetta työnantajille

845
tutkittua vakavaa
työtapaturmaa

1064
tutkintapyyntöä tai lausuntoa
poliisille tai syyttäjälle

878
käsiteltyä lupaa

Lähes
46 000
vastaanotettua ilmoitusta

Noin
37 000
asiakasyhteydenottoa

Noin
1,3 milj.
Tyosuojelu.fi-käyttäjää

Valtakunnallista valvontaa työelämän ilmiöiden pohjalta

Vuonna 2024 toimintamme keskittyi edellisvuosien tapaan kolmeen työelämän ilmiöön: työlöihin, reiluun työelämään ja psykososiaaliseen kuormitukseen työssä.

Kohdensimme toimintaamme monipuolisen toimintaympäristöanalyysin perusteella valittuihin työpaikkoihin. Teimme yhteensä noin 20 600 työsuojelutarkastusta. Muuta vaikuttamistoimintaa hyödynnettiin tiiviinä osana työsuojeluvalvontaa.

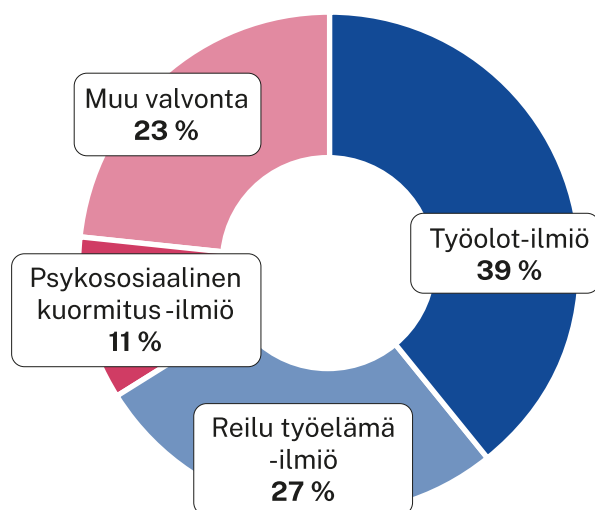
Kiinnitimme erityistä huomiota haavoittuvassa asemassa oleviin työntekijäryhmiin. Pyrimme varmistamaan, että heidän työolonsa ovat turvalliset ja terveelliset, ja että työpaikoilla noudatetaan reiluja työsuhteen ehtoja. Näin ehkäisimme ja vähensimme osaltamme ihmisten eriarvoistumista. Korostimme myös työterveysyhteistyön merkitystä työpaikkojen työsuojelutyössä.

Valtion tuottavuusohjelma kosketti myös työsuojeluhallintoa ja jouduimme tarkastelemaan kulurakennetta kriittisesti heti alkuvuodesta. Säästöjä poimittiin rekrytoinneista ja

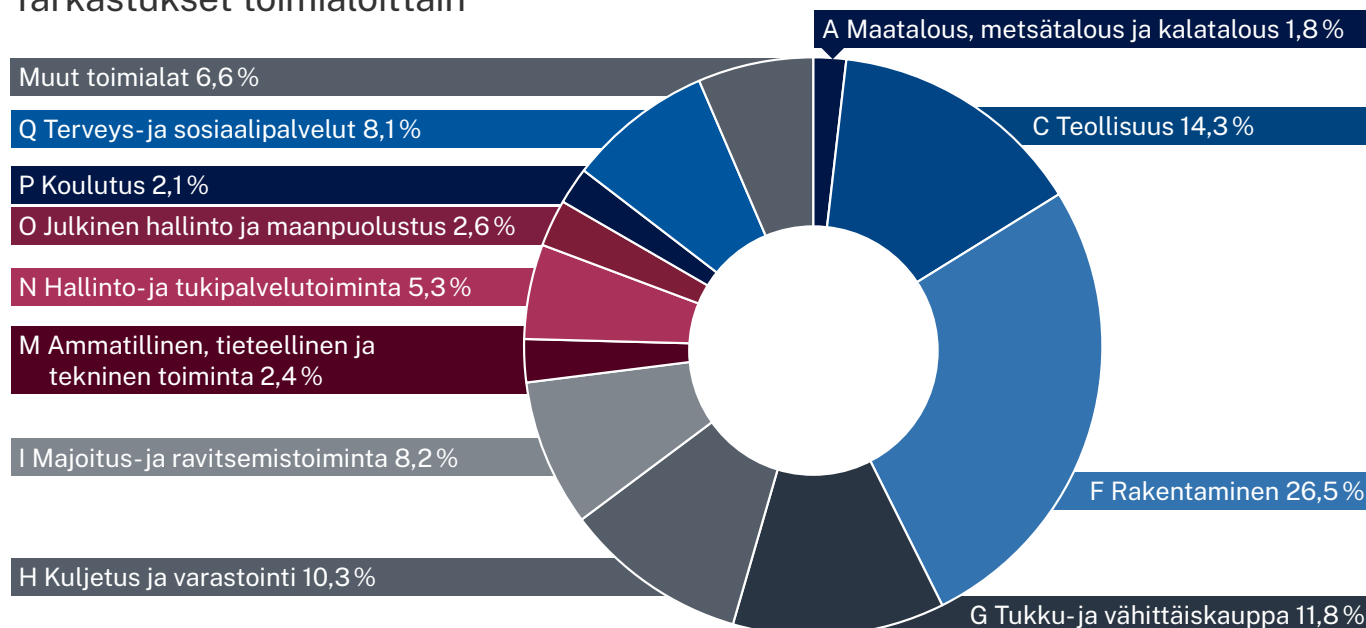
toimintakuluista, ja lisäksi henkilöstö osallistui vapaaehtoisesti kustannusten hillitsemiseen.

Talouden tasapainottamistoimien vuoksi myös vuositavoitteita oli tarpeen priorisoida ja toimintaprosesseja pelkistää, tietenkin toiminnan oikeudenmukaisuuden periaatteista tinkimättä. Nopean reagoinnin vuoksi saavutimme keskeiset tavoitteet haasteista huolimatta.

Valvonnan jakautuminen: ilmiö- ja muu valvonta

Tarkastukset toimialoittain

Ilmiö: Työolot

Työolot-ilmiössä keskitytään työn tapaturma-vaaroihin, kemiallisiin, biologisiin ja fysikaalisiin haittatekijöihin sekä fyysiseen kuormitukseen ja näiden vaarojen torjumiseen.

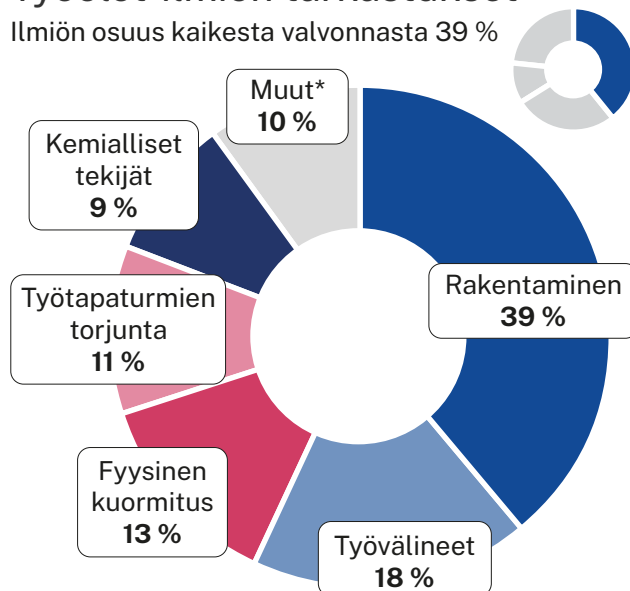
Työolojen valvonnassa keskeisiä ovat työpai-koilla tehtävät tarkastukset. Valvontaa tuetaan monipuolisella viestinnällä.

Vuonna 2024 valvoimme työoloja noin 8 100 tarkastuksella. Painopisteinä olivat työn fyysiseen kuormitukseen liittyvät teemat sekä työn fysikaalisista tekijöistä erityisesti melu.

Kiinnitimme huomiota erityisesti riskien arviointiin epätoivottujen seurausten ehkäisijänä. Tavoitteena oli varmistaa ajantasainen, kaikki riskit kattava ja työntekijöiden henkilökohtaiset ominaisuudet huomioon ottava riskien arviointi.

Työolot-ilmiön tarkastukset

Ilmiön osuus kaikesta valvonnasta 39 %

* Biologiset tekijät 5 %, yhteinen työpaikka 2 %, fysikaaliset tekijät (melu ja värinä) 2 % ja sisäilmasto 1 %

Älä vaaranna lisääntymisterveyttä työpaikalla

– kemiallisten tekijöiden lainsäädäntömuutokset

Verkkoseminaari 21.11.2024 klo 14–15

Materiaalit: tyosuojelu.fi/live41

Aluehallintovirasto
Työsuojelu

Tarkastaja
Marjo Vänskä
Ylitarkastaja
Hanna Vainio-Hietanen

Kemiallisten tekijöiden säädöksiin tuli muutoksia keväällä 2024. Ylitarkastaja Hanna Vainio-Hietanen ja tarkastaja Marjo Vänskä kertoivat verkkoseminaarissa, miten säädökset muuttuivat erityisesti lisääntymisterveyden osalta ja mitä vastuuta muutokset toivat työnantajille.

Haitallinen fyysinen kuormitus aiheuttaa paljon sairauspoissaoloja

Monilla työpaikoilla esiintyy haitallista fyysistä kuormitusta, vaikka terveyttä vaarantava raskas fyysinen työ on vuosien kuluessa vähentynytkin. Uutena haasteena on paikallaan tehtävä työ, jossa istutaan tai seistään pitkään.

Haitallinen fyysinen kuormitus aiheuttaa paljon sairauspoissaoloja. Esimerkiksi selän ja niskan kiputilat ja nivelrikko kuuluvat työntekijöiden tavallisimpiin ja usein pitkäaikaisiin sairauksiin. Ne heikentävät elämänlaatua ja työkykyä sekä laskevat työn tuottavuutta.

Valvoimme vuonna 2024 haitallista fyysistä kuormitusta työpaikoilla, joissa esiintyy fyysisesti kuormittavia työtehtäviä, kuten käsin tehtäviä nostoja ja siirtoa, toistotyötä, hankalia ja kuormittavia työasentoja, tärinää ja jatkuvaa pitkäaikaista seisomista tai istumista.

Valvonnan tavoitteena oli varmistaa, että työpaikoilla on toimivat menettelyt fyysisten kuormitustekijöiden hallintaan ja sitä kautta vähentää tuki- ja liikuntaelinsairauksia sekä niistä johtuvia poissaoloja työpaikoilla.

Melu ja tärinä aiheuttavat edelleen ammattitauteja

Vaikka melun ja tärinän haittavaikutukset ovat kaikkien tuntemia työympäristön vaaratekijöitä, ne ovat edelleen ammattitautitilastojen kärjessä. Meluvamma on vuodesta toiseen Suomen yleisin ammattitauti, ja tärinätauti kuuluu kymmenen yleisimmän joukkoon.

Valvoimme vuonna 2024 kohdennetusti työpaikkojen melua ja tärinää. Meluriskin arvioinnissa havaittiin puutteita 62 prosentissa tarkastuskohteista. Tärinän osalta vastaava luku oli 63 prosenttia.

Laadukas riskinarviointi sisältää altistumisen arvioinnin. Melulle ja tärinälle on asetettu työperäisen altistumisen toiminta- ja raja-arvot. Altistumisen selvittämiseksi tarvitaan yleensä mittauksia. Jos toiminta-arvot ylittyvät, täytyy laatia torjuntaohjelma ja käyttää riskinhallintakeinoja. Ensi sijassa on käytettävä teknisiä torjuntakeinoja tai muutettava työtapoja ja -menetelmiä. Jos tämä ei riitä, on käytettäviä suojaimia.

Ilmiö: Reilu työelämä

Reilun työelämän ilmiössä edistetään lainmukaisten työnteon ehtojen toteutumista työnteon muodosta riippumatta sekä torjutaan harmaata taloutta. Viranomaisten välinen yhteistyö ja tiedonvaihto ovat avaintekijöitä reilun työelämän valvonnassa.

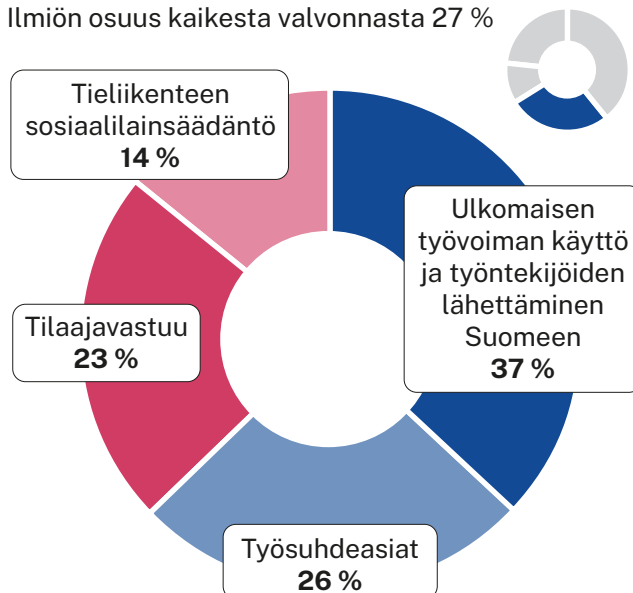
Vuonna 2024 valvoimme reilun työelämän toteutumista noin 5 500 tarkastuksella. Valvonalla vähennettiin työelämän ristiriitatilanteita ja työntekijöiden hyväksikäyttöä sekä torjuttiin harmaata taloutta ja talousrikollisuutta.

Palkkauksen valvonta vakiintui. Erilaisiin työsuhteisiin ja yrittäjyyden muotoihin liittyen oikeussuhteen luonteen arvioiminen laajeni ja vakiintui osaksi valvontaa.

Kiinnitimme huomiota erityisesti haavoittuvassa asemassa oleviin työntekijäryhmiin, kuten ensimmäisessä työpaikassaan aloittaviin tai ulkomailta kausityöhön saapuviin.

Reilu työelämä -ilmiön tarkastukset

Ilmiön osuus kaikesta valvonnasta 27 %

Kevytyrittäjä, työntekijä vai jotain muuta?

Verkkoseminaari 15.5.2024 klo 10–11.30

Materiaalit: tyosuojelu.fi/live37

Aluehallintovirasto
Työsuojelu

Juristi
Aki Eriksson
Tarkastaja
Mikko Järvenreuna

Työtä tehdään monilla erilaisilla järjestelyillä, joissa osapuolten oikeudet ja velvollisuudet vaihtelevat. Juristi Aki Eriksson ja tarkastaja Mikko Järvenreuna kävivät verkkoseminaarissa läpi työsuhteen tunnusmerkit ja kertoivat, mitä ne käytännössä tarkoittavat. Verkkoseminaari auttoi työn tarjoajia ja tekijöitä arvioimaan, milloin työtä voi tehdä yrittäjänä tai kevytyrittäjänä ja milloin kyseessä on työsuhde.

Ulkomaisen työvoiman palkkauksessa paljon eritasoisia puutteita

Työsuojeluviranomaisen tehtävä on valvoa, että ulkomaalaisilla työntekijöillä on tarvittava työnteko-oikeus ja että heille maksetaan vähintään vähimmäispalkka ja palkan päälle kuuluvat lisät.

Vuonna 2024 teimme yli 1 700 tarkastusta ulkomaalaista työvoimaa käyttäviin yrityksiin. Viranomaisyhteistyö tehostaa valvontaa. Vuonna 2024 yhteistarkastuksia tehtiin yli 750. Lisäksi valtaosalla tarkastuksista hyödynnettiin muilta viranomaisilta saatuja tietoja.

Arvioimme tarkastuksilla, ovatko työnantajat varmistuneet työntekijöidensä työnteko-oikeudesta Suomessa. Asiaa koskeneista tarkastuksista noin joka kymmenennellä kohdattiin vähintään yksi ulkomaalainen työntekijä, jolla ei ollut oikeutta tehdä kyseistä työtä Suomessa.

Työsuhteen vähimmäisehtojen noudattamisessa oli edellisvuosien tapaan paljon puutteita. Palkkauksessa puutteita oli liki puolella niistä tarkastuksista, joilla asiaa arvioitiin. Puutteet vaihtelivat iltalisien puuttumisesta vakavaan työperäiseen hyväksikäyttöön. Myös työaika-asia-kirjoissa oli paljon puutteita.

Valvonnassa nousivat yhä selvemmin esille tapaukset, joissa syntyi epäily työsuhteen naamioimisesta yrittäjyydeksi. Ilmiö näkyi ennen etenkin rakennus- ja palvelualoilla, mutta se on levinnyt entisestään myös muille aloille.

Valvoimme neljättä vuotta niin kutsuttua marjalakia. Valvonta väheni edellisvuosista, sillä Suomeen tuli aiempaa vähemmän lain piiriin kuuluvia kerääjiä viisumien myöntämisen perusteisiin tehtyjen muutosten vuoksi. Tarkastuksilla havaittiin puutteita erityisesti perehdytyksessä ja viranomaisen yhteystietojen esillä pidossa.

Työperäistä hyväksikäyttöä pyritään ehkäisemään myös viestinnällä ja tiiviillä sidosryhmäyhteistyöllä.

Lähtettävien kuljetusyritysten valvonta laajeni

Teimme yhteensä 200 tarkastusta yrityksiin, jotka lähettävät työntekijöitä Suomeen tai ovat lähtettävien yritysten tilaajina toimivia sopimus-kumppaneita Suomessa. Tieliikenteen alihankintaan kuljettajia lähettävien yritysten valvonta laajeni koko Suomeen. Eniten tarkastuksia tehtiin rakentamiseen ja teollisuuteen.

Tarkastuksilta alettiin kerätä seurantatietoa siitä, miten usein joudutaan selvittämään, ovatko työntekijät aidosti lähetettyjä työntekijöitä vai onko heidät palkattu suoraan Suomeen. Tieto auttaa kehittämään valvontaa.

Annoimme lähtettäville työnantajille eniten velvoitteita puutteista ilmoitusvelvollisuuden noudattamisessa. Paljon puutteita havaittiin palkkauksessa ja työaikakirjanpidossa.

Tietystä laiminlyönnestä työsuojeluviranomainen voi määrätä lähettävälle yritykselle laiminlyöntimaksun. Laiminlyöntimaksuja määrättiin 69 tapauksessa yhteensä 322 350 euroa. Yleisin syy oli ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti.

Lounais-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue toimii lähetettyjen työntekijöiden yhteysviranomaisena Suomessa. Vuonna 2024 se vastasi asiakkaiden yhteydenottoihin 338 kertaa.

Poliisi

Tilaajavastuulain valvonnassa hyödynnettiin viranomaistietoa

Tilaajavastuulaki velvoittaa työn tilaajan selvittämään, että sen alihankkijat tai vuokrattua työvoimaa tarjoavat sopimuskumppanit ovat hoitaneet lainmukaiset velvoitteensa.

Vuonna 2024 teimme lähes 1 300 tilaajavastuutarkastusta. Valvontakohteiden valinnassa ja yksittäisissä tarkastuksissa hyödynsimme laajasti muilta viranomaisilta saamaamme tietoa. Kohdensimme valvontaa entistä tarkemmin sopimuksiin, joissa työn tekevä yritys ei ollut huolehtinut esimerkiksi veronmaksusta tai työntekijöiden eläkevakuuttamisesta. Laiminlyöntimaksun harkintaan johtaneista tarkastuksista 80 prosentissa oli hyödynnetty viranomaistietoja.

Valvonnan vaikuttavuutta seurataan seuranta-tarkastuksilla. Valvonnalla oli ollut vaikutusta: aiemmin veloitteita saaneista yrityksistä merkittävä osa oli parantanut toimintaansa. Toisaalta suurimmalle osalle jouduttiin edelleen antamaan veloitteita, joten seurannallekin oli tarvetta.

Parhaiten tilaajan vastuu tunnetaan rakennusalalla, joskin sielläkin havaittiin puutteita etenkin pitkissä alihankintaketjuissa. Alihankintaketjuissa tulee myös yhä useammin vastaan tapauksia, joissa herää epäily työsuhteen naamioimisesta yrittäjyydeksi.

Ajo- ja lepoaikojen valvonta tehostui

Ajo- ja lepoaikoja koskevat määräykset ovat yhdenmukaisia koko Euroopan talousalueella. EU määrittelee valvonnan määrälliset tavoitteet, ja tulokset raportoidaan EU:lle. Suomessa kuljetusyrityksiä valvotaan moniviranomaisyhteistyössä: työsuojeluviranomainen hoitaa yrittysvalvonnan, tienvarsivalvonnasta huolehtivat poliisi-, tulli- ja rajavartiolaitosviranomaiset.

Tarkastimme vuonna 2024 yhteensä 614 kuljetusalan yritystä eri puolella Suomea. Tarkastettuja kuljettajia oli 5 829, ja tarkastettuja ajopäiviä kertyi yhteensä 375 820.

Ajo- ja lepoaika-rikkomuksia tai ajopiirturirikkomuksia havaittiin 80 prosentissa tarkastetuista kuljetusyrityksistä. Havaittujen rikkomusten perusteella annoimme viranomaisohjausta kuljetusyrityksille.

Valvonnan vaikuttavuutta lisättiin ottamalla käyttöön automaattinen tietojenvaihto Liikenne- ja viestintävirasto Traficomien hallinnoiman ERRU-rekisterin kanssa.

Osa ammattiliikenteestä ei kuulu EU:n yhteiseen ajo- ja lepoaikavalvontaan. Suomessa valvotaan kansallisen lainsäädännön perusteella muun muassa paikallisbussiliikennettä, taksiliikennettä ja valmisbetonikuljetuksia. Rikkeitä havaittiin muun muassa ajopäiväkirjan käytössä.

Ilmiö: Psykososiaalinen kuormitus

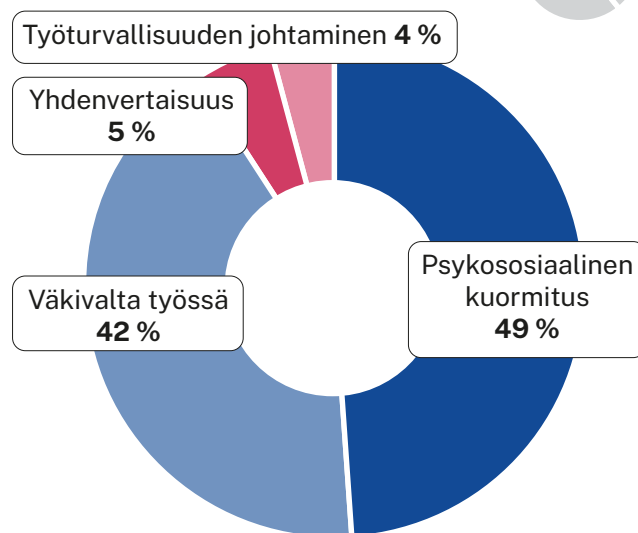
Psykososiaalinen kuormitus -ilmiössä keskitytään työn psykososiaalisten kuormitustekijöiden tunnistamiseen, ennaltaehkäisyyn ja hallintaan. Monet eri tekijät voivat aiheuttaa haitallista psykososiaalista kuormitusta, ja sitä esiintyy kaikilla toimialoilla. Valvontaa ja muuta vaikuttamistoimintaa kohdennetaan laajasti eri toimialoille ja erilaisten kuormitustekijöiden hallintaan.

Vuonna 2024 teimme noin 2 200 työn psykososiaaliseen kuormitukseen liittyvää tarkastusta. Kiinnitimme huomiota erityisesti väkivallan ja sen uhan tunnistamiseen ja hallintaan. Myös jatkuva muutos työssä oli esillä valvonnassa.

Työterveysyhteistyöllä on tärkeä rooli työn psykososiaalisen kuormituksen hallinnassa. Toimiva työpaikan ja työterveyshuollon välinen yhteistyö auttaa työnantajia ennaltaehkäisemään ja hallitsemaan haitallista kuormitusta.

Psykososiaalinen kuormitus -ilmiön tarkastukset

Ilmiön osuus kaikesta valvonnasta 11 %

Työntekijän kuormittuminen – Tunnista, selvitä ja toimi!

Verkkoseminaari 9.10.2024 klo 13–14

Materiaalit: tyosuojelu.fi/live39

Aluehallintovirasto
Työsuojelu

Tarkastaja
Eva Lassander
Tarkastaja
Katri Perttunen

Järjestimme verkkoseminaarin, jossa tarkastajat Eva Lassander ja Katri Perttunen kävivät läpi, miten työnantajan pitää lain mukaan toimia yksilön kuormittumistilanteessa.

Työelämän jatkuva muutos kuormittaa

Työ ja työelämä ovat jatkuvassa muutoksessa. Työn ja työolosuhteiden muutoksista huolimatta työnantaja vastaa työturvallisuuden johtamisesta ja sen kehittämisestä. Tämä vaatii työn ja työolosuhteiden jatkuvaa tarkkailua.

Työn psykososiaaliset kuormitustekijät ovat yhä useammin yhteydessä työhön liittyviin terveysongelmiin. Työelämän kognitiiviset vaatimukset kasvavat, ja monet työtehtävät vaativat yhä enemmän tiedonkäsittelykykyä. Joillakin toimialoilla automatisaation ja digitalisaation myötä suorittavat tehtävät vähenevät. Asiantuntijoiden työmäärä lisääntyy ja tehtävät muuttuvat vaativammiksi.

Käytämme valvonnassa apuna Työn psykososiaaliset kuormitustekijät -kyselyä. Kyselyn tulokset auttavat selvittämään, esiintyykö työpaikalla haitallista psykososiaalista kuormitusta ja paikantamaan karkealla tasolla työn haitallisia psykososiaalisia kuormitustekijöitä.

Työsuojelutarkastuksilla toteutettujen kyselyiden mukaan yleisin työpaikoilla koettu kuormitustekijä oli monen asian samanaikainen tekeminen. Toiseksi yleisimmäksi kuormitustekijäksi koettiin liiallinen työmäärä työaikaan nähden. Kolmantena olivat työn keskeytykset. Työn keskeytykset kuormittivat työntekijöitä työpaikoilla alasta riippumatta.

Työn psykososiaaliset kuormitustekijät -kyselyä käytettiin vuonna 2024 yli 900 tarkastuksella.

Myös työpaikat ovat ottaneet kyselyn käyttöön omassa työsuojelutoiminnassaan.

VÄKIVALTA TYÖSSÄ

Väkivaltaa on mahdollista ennaltaehkäistä ja hallita

Väkivalta tai sen uhka voivat aiheuttaa työntekijälle pitkäaikaista psykososiaalista kuormitusta ja työkyvyn heikentymistä. Työnantajan onkin tärkeää tunnistaa vastuunsa väkivallan ja sen uhan hallinnassa.

Väkivaltaa on mahdollista ennaltaehkäistä ja hallita. Tämä edellyttää, että väkivallan uhka ja siihen liittyvät tekijät on tunnistettu ja että työpaikalla on turvalliset toimintatavat ja ohjeet, joihin työntekijät on perehdytetty. Työnantajan velvollisuus on seurata perehdytyksen toteutusta ja toimivuutta.

Väkivallan uhkaa esiintyy keskimääräistä enemmän esimerkiksi terveydenhoitoalan potilastyössä, sosiaali- ja työvoima-alan asiakastyössä, turvallisuustoimialoilla sekä opetus- ja kasvatusalalla. Ilmeistä väkivallan uhkaa voi esiintyä toimialasta riippumatta tietyissä töissä ja työolosuhteissa.

Kohdensimme valvontaa ja muuta vaikuttamistoimintaa erityisesti niihin toimialoihin ja työtehtäviin, joissa on ilmeinen väkivallan uhka ja joissa sitä ei voida täysin poistaa. Varmistimme, että työnantajilla on toimivat käytännöt väkivallan ja sen uhan hallintaan ja torjuntaan. Kiinnitimme huomiota myös siihen, miten työnantaja ja työterveyshuolto käsittelevät asiaa yhdessä.

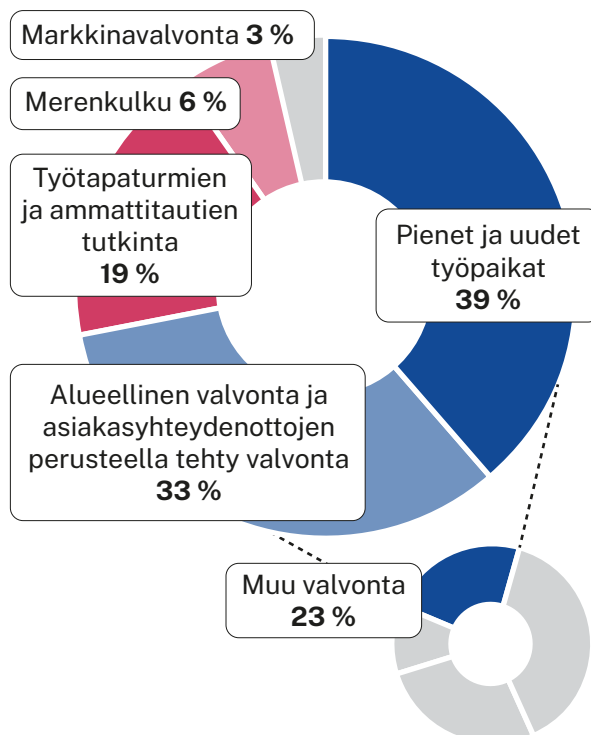
Anssi Partio

Muu valvonta

Työsuojeluvalvonnasta 77 prosenttia tehtiin ilmiöpohjaisesti valtakunnallisissa hankkeissa. Muun valvonnan osuus oli 23 prosenttia.

Ilmiöpohjaisen valvonnan lisäksi teimme asiakasaloitteista valvontaa, kuten työtapaturmien ja ammattitautien tutkintaa sekä työhyvinvointiin liittyvää valvontaa. Muuta valvontaa oli myös koneiden ja henkilösuojausten markkina-valvonta, merenkulun valvonta sekä alueellisiin erityispiirteisiin perustuva valvonta.

Vuonna 2024 käynnistimme pieniin ja uusiin työpaikkoihin kohdistuvan valvontahankkeen, jolla lisätään työnantajien tietoa lakisääteisistä velvoitteista sekä varmistetaan, että työsuojelun perusasiat toteutuvat.

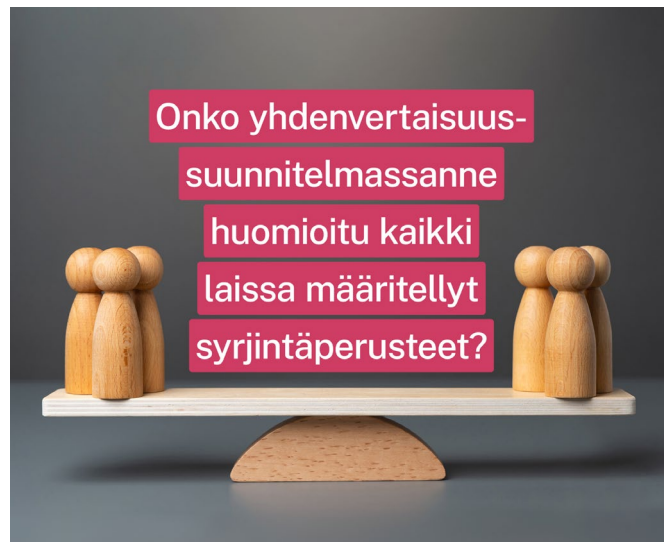
Syrjintään liittyvien yhteydenottojen määrä kasvoi

Työsuojeluviranomainen valvoo yhdenvertaisuuden edistämistä ja syrjinnän kieltoa työelämässä sekä asiakasyhteydenottojen perusteella että viranomaisaloitteisesti.

Vuonna 2024 saimme noin 630 työsyrintään liittyvää yhteydenottoa. Määrä kasvoi edellisvuodesta yli 20 prosentilla. Useimmiten yhteydenottaja kysyi neuvoja asian käsittelyyn työpaikalla tai halusi keskustella siitä, onko hänen tapauksessaan kyse syrjinnästä. Syrjintää epäilevät saavat puhelinneuvonnastamme ohjausta ja neuvontaa asiassaan sekä ohjeita mahdollisen valvontapyynnön tekemiseen.

Käsittelimme 186 valvontapyyntöä, jotka liittyivät yksittäisen työntekijän tai työnhakijan kokemaan syrjintään. Pyyntöjen perusteella teimme 109 tarkastusta. Tarkastuksista noin neljänneksessä katsottiin, että työnantaja oli toiminut syrjinnän kiellon vastaisesti. Eniten velvoitteita annettiin terveydentilan perusteella koetusta syrjinnästä, seuraavaksi eniten muun henkilöön liittyvän syyn ja alkuperän tai kansalaisuuden perusteella. Eniten velvoitteita annettiin työsuhteen päättymisen yhteydessä koetusta syrjinnästä.

Osa työelämän syrjinnästä jää piiloon, koska eri vähemmistöryhmillä voi olla korkea kynnyks ottaa yhteyttä viranomaiseen ja ilmoittaa kokemastaan syrjinnästä. Vammaisten henkilöiden syrjintään tai seksuaalisen suuntautumisen vuoksi koettuun syrjintään liittyviä yhteydenottoja tulee varsin vähän, joten niihin liittyviä tarkastuksia on myös tehty vähän.

Muistutimme sosiaalisessa mediassa, että työnantajan pitää huomioida yhdenvertaisuuslaissa mainitut syrjintäperusteet yhdenvertaisuussuunnitelmassa.

Vuonna 2024 valvoimme yhdenvertaisuussuunnitelmia ja työnantajan velvollisuutta edistää yhdenvertaisuutta 117 tarkastuksella. Syrjiviin työpaikkailmoituksiin kohdistuvia tarkastuksia tehtiin viisi. Ulkomaisen työvoiman käyttöön liittyen syrjinnän kieltoa valvottiin noin 760 tarkastuksella. Yleisimmin syrjintää alkuperän, kielen tai kansalaisuuden perusteella havaittiin palkkauksessa.

Valvonnassa havaittiin, että monilla työpaikoilla haluttiin toimia oikein, mutta työnantajilla ei aina ollut riittävästi tietoa, miten yhdenvertaisuutta tulisi arvioida.

Noin 2 700 häirintään ja työssä kuormittumiseen liittyvää yhteydenottoa

Vuonna 2024 saimme noin 2 700 häirintään ja työssä kuormittumiseen liittyvää yhteydenottoa. Määrä kasvoi edellisvuodesta yli 20 prosentilla.

Yhteydenotoista noin kaksi kolmasosaa koski työpaikalla esiintyvää häirintää tai epäasiallista kohtelua. Reilu kolmannes liittyi työssä esiintyvään psykososiaaliseen kuormitukseen. Useassa tapauksessa oli kyse sekä häirinnästä että kuormittumisesta. Monessa yhteydenotossa käsiteltiin myös syrjinnän kokemuksia.

Yleisimmin yhteydenottaja kysyi neuvoja asian käsittelyyn työpaikalla.

Häirintään liittyen 259 tapauksessa työntekijä teki kirjallisen valvontapyyntöä, jonka perusteella arvioimme, voiko asiassa ryhtyä valvontatoimenpiteisiin. Teimme valvontapyyntöjen perusteella 79 tarkastusta. Valvoimme erityisesti sitä, oliko työnantaja ryhtynyt toimiin häirinnän lopettamiseksi saatuaan tiedon työntekijän kokemasta terveyttä vaarantavasta

häirinnästä. Noin 30 prosentissa tarkastuksista havaittiin, ettei työnantaja ollut noudattanut työturvallisuuslain mukaisia velvollisuuksiaan.

Työssä kuormittumiseen liittyviä valvontapyyntöjä tehtiin 47. Teimme valvontapyyntöjen perusteella 31 tarkastusta. Valvoimme erityisesti sitä, oliko työnantaja ryhtynyt toimiin työn kuormitustekijöiden selvittämiseksi sekä vaaran välttämiseksi ja vähentämiseksi sen jälkeen, kun hän oli saanut tiedon työntekijän terveyttä vaarantavasta kuormittumisesta työssä. Reilussa puolessa tarkastuksista havaittiin, ettei työnantaja ollut noudattanut lakisääteisiä velvollisuuksiaan.

Sekä häirintää että työssä kuormittumista koskevissa tarkastuksissa havaittiin myös muita puutteita. Ne liittyivät esimerkiksi esihenkilöiden tai työntekijöiden perehdyttämiseen, työn psykososiaalisten kuormitustekijöiden selvittämiseen ja arviointiin sekä yhteistyöhön työterveyshuollon kanssa.

Teimme neljä häirintään ja kuormittumiseen liittyvää esitutkintailmoitusta epäilyistä työturvallisuusrikoksesta. Kahdessa ilmoituksessa oli kyse työssä kuormittumisesta ja kahdessa häirinnästä.

Shutterstock

Saimme noin 1 100 psykososiaaliseen kuormitukseen liittyvää yhteydenottoa, joista noin joka kymmenennessä tuotiin esiin väkivallan uhkaa työpaikalla.

Työssä käytettäviä välineitä tarkastetaan markkinaavalvonnan keinoin

Työsuojeluviranomaiset valvovat työkäyttöön tarkoitettuja koneita, laitteita ja henkilönsuojaimia. Valvonta kohdistuu yleensä valmistajaan, maahantuojaan tai myyjään. Valvonnan tavoitteena on varmistaa työssä käytettävien välineiden turvallisuus.

Työsuojelun vastuualue selvittää tuotteiden vaatimustenmukaisuutta niin pitkälle kuin mahdollista. Tarvittaessa asia siirretään sosiaali- ja terveysministeriöön, joka tekee päätökset teknisten laitteiden markkinoilta poistamisesta tai markkinoille luovuttamisen rajoittamisesta.

Vuonna 2024 työsuojelun vastuualueet tekivät noin 160 markkinaavalvontatarkastusta, jotka koskivat henkilönsuojaimia ja koneita.

Henkilönsuojainten markkinaavalvonnassa tarkastettiin teollisuudessa ja rakentamisessa

yleisesti käytössä olevia henkilönsuojaimia, kuten turvajalkineita ja suojakäsineitä. Erityisesti keskityttiin hitsaajien suojaimiin. Valvonta kohdistettiin sekä kivijalka- että verkkokauppoihin. Tarkastetuissa henkilönsuojaimissa todettiin vain vähän puutteita. Määrällisesti eniten puutteita oli kuumuudelta ja tulelta suojaavissa vaatteissa ja hitsaukseen liittyvissä suojavaatteissa.

Työssä käytettävien koneiden valvontaa kohdennettiin koneisiin, joiden käyttö voi aiheuttaa merkittävän riskin koneen käyttäjän tai ulkopuolisen henkilön turvallisuudelle tai terveydelle. Lisäksi valvontaa kohdistettiin kiertotalouden toimijoihin ja muihin talouden toimijoihin.

Sosiaali- ja terveysministeriön työ- ja tasa-arvosasto sai vuoden aikana päätökseen yhteensä 34 markkinaavalvontatapausta, joista 12 tapauksessa kiellettiin tuotteiden luovuttaminen markkinoille tai käyttöön. Kieltopäätöksistä 2 koski koneita ja 10 henkilönsuojaimia. Osa päätöksistä koski useita tuotteita.

Anu Pynnönen

Toimivallan käyttö

Työsuojeluviranomainen valvoo työsuojelusäädösten noudattamista. Tärkeimmät työsuojelua koskevat lait ovat työturvallisuuslaki, työsopimuslaki, työaikalaki, työterveyshuoltolaki sekä laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta. Kaikkiaan työsuojeluviranomainen valvoo yli sadan säädöksen noudattamista.

Valvonnan keinot vaihtelevat motivoinnista ja neuvonnasta pakkokeinojen käyttöön.

Toimintaohjeen työsuojelutarkastaja voi antaa kaikista työsuojeluviranomaisen valvottavaksi kuuluvista asioista. Kehotus ja sitä mahdollisesti seuraava velvoittava päätös sen sijaan voidaan antaa vain tietyissä, laissa säädetyissä asioissa.

Vuonna 2024 työsuojelutarkastajat antoivat tarkastetuille työpaikoille lähes 42 000 toimintaohjetta. Kehotuksia työsuojelutarkastajat antoivat tarkastuksilla noin 6300. Kehotus voidaan antaa myös erillisellä asiakirjalla. Työnantajalle voidaan antaa kehoitus toimittaa työntekijälle esimerkiksi työtodistus tai palkkalaskelma. Kehotusasiakirjoja annettiin noin 400.

Työsuojeluviranomainen voi velvoittaa työnantajaa ja muita asianosaisia poistamaan säännösten vastaisen olotilan. Tällöin työpaikalle annetaan velvoittava päätös ja sen toteuttamiseksi asetetaan määräaika. Näitä annettiin kertomusvuonna 255.

Työsuojeluviranomainen voi tehdä myös päätöksen, jolla kielletään vaaraa aiheuttavan koneen, työvälineen tai muun teknisen laitteen tai työmenetelmän käyttäminen tai työnteon jatkaminen, jos näistä aiheutuu hengen tai ter-

Valvonnan keinot vaihtelevat motivoinnista ja neuvonnasta pakkokeinojen käyttöön.

Kehotukset top 10 vuonna 2024 (sis. myös kehoitusasiakirjat)

1. Työterveyshuollon järjestäminen (494)
2. Putoamissuojaus (479)
3. Työvuoroluettelo (356)
4. Työaikakirjanpito (345)
5. Työvälineen määräaikaistarkastus (298)
6. Työtodistus (258)
7. Terän suojaaminen (241)
8. Työnteon keskeiset ehdot (216)
9. Työterveyshuollon työpaikkaselvitys (195)
10. Kemiallisten tekijöiden riskin arviointi (193)

veyden menettämisen vaara. Tällöin on kyseessä käyttökielto. Käyttökieltoja annettiin kertomusvuonna 22.

Tilaajavastuulain valvonnassa tehtiin 93 laiminlyöntimaksupäätöstä. Lähetettyihin työntekijöihin liittyviä laiminlyöntimaksupäätöksiä tehtiin 69.

Vuonna 2024 työsuojeluviranomaiset tekivät yhteensä 398 tutkintapyyntöä poliisille. Lausuntoja poliisille ja syyttäjäviranomaisille annettiin 666. Lausunnoista 524 koski työturvallisuusrikosta tai -rikkomusta.

Luvat ja ilmoitukset

Lainsäädäntö rajoittaa tiettyjen töiden tekemistä ja teettämistä. Joitakin töitä on mahdollista tehdä työsuojeluviranomaisen myöntämällä luvalla. Lisäksi joistakin asioista on tehtävä ilmoitus työsuojeluviranomaiselle.

Vuonna 2024 käsitelimme noin 900 lupaa ja vastaanotimme noin 45 700 ilmoitusta.

Lähes puolet ilmoituksista oli ilmoituksia työntekijöiden lähettämisestä Suomeen. Ilmoituksia tuli 48 eri maasta. Eniten ilmoituksia tuli Virosta, Saksasta ja Liettuasta.

Suuri osa ilmoituksista tulee sähköisen asioinnin kautta. Verkkolomakkeella on mahdollista tehdä ilmoitus työntekijöiden lähettämisestä, asbestipurkutyön ennakoilmoitus, rakennustyön ennakoilmoitus ja ennakoilmoitus luonnon- tuotteiden kerääjien tukikohdasta.

Keväällä 2024 sähköistä asiointia laajennettiin siirtämällä panostajan pätevyyskirjan hakeminen ja uusiminen verkkoon. Sen jälkeen vireille tulleista panostajan pätevyyskirjahakemuksista noin 90 prosenttia on tullut sähköisen asioinnin kautta.

Kaikista ilmoituksista noin 70 prosenttia tulee sähköisen asioinnin kautta.

Työsuojeluviranomaisen käsittelemät luvat

Panostajan pätevyyskirja	403
Nuoriin työntekijöihin liittyvä poikkeuslupa	262
Poikkeuslupa nosturin kuljettajan pätevyydestä	99
Asbestipurkutyölupa	62
Työaikalakiin liittyvä poikkeuslupa	50
Rakennustyötä tekevän sukeltajan pätevyys	2

Työsuojeluviranomaiselle tehdyt ilmoitukset

Ilmoitus työntekijöiden lähettämisestä (sis. myös täydennysilmoitukset)	21 689
Asbestipurkutyön ennakoilmoitus	10 143
Rakennustyön ennakoilmoitus	6 083
Ilmoitus nuorten työntekijöiden käyttämisestä vaaralliseen työhön	4 795
Ilmoitus ammattitaudista	1 591
Ilmoitus vakavasta työtapaturmasta	1 307
Hätätyöilmoitus	29
Ennakoilmoitus luonnontuotteiden kerääjien tukikohdasta	21
Ilmoitus vaarallisten biologisten tekijöiden käyttöönotosta	12

Työsuojeluvalvonnan keinot kehittyvät

Vuonna 2024 jatkoimme asiakkaille suunnattujen palveluiden kehittämistä. Sähköinen asiointi laajeni panostajan pätevyyskirjan hakemiseen ja uusimiseen. Työsuojelun asiointipalvelua laajennettiin niin, että työntekijä voi tehdä valvontapyyntönsä kaikissa työsuhteasioissa. Lisäksi sähköiset asbestipurkutöiden ja rakennustyöiden ennakkoilmoitukset siirrettiin uudelle, aiempaa käytettävämmälle ja tietoturvallisemmalle asiointialustalle.

Ajo- ja lepoaikojen valvontaan kohdistui useita kehitystoimia. Digitaalisten ajopiirturilaitteiden tuottamien lokitiedostojen analysointiin käytetty sovellus uudistettiin. Kehitystyön tuloksena valvonnassa havaitut rikkomukset raportoidaan automaattisesti Traficomille, joka käynnistää tarvittaessa kuljetusyrityksen hyvämaineisuuden arviointiprosessin. Traficom muodostaa kuljetusyritysten riskiluokituksen poliisin, Tullin, Rajavartiolaitoksen, työsuojeluviranomaisten ja muiden EU-jäsenmaiden viranomaisten toimittamien tietojen perusteella. Traficomilta siirtyy työsuojeluviranomaisen valvontajärjestelmään tietoja kuljetusyritysten liikenneluvista ja riskiluokasta. Tietoja hyödynnetään, kun valvontaa kohdennetaan yrityksiin.

Lisäksi lääkärien tekemien ammattitauti-ilmoitusten käsittelyn digitalisointiprojektissa tehtiin määrittelyjä ja valmisteltiin toteutusta.

Omaa toimintaamme kehitimme resursoinnin suunnitteluun ja seurantaan tarkoitetun yhteisen työvälineen avulla. Tietoja hyödynnetään vuosiraportoinnissa ja tilannekuvissa.

Shutterstock

Uusi panostajaluparekisteri ja siihen liittyvä sähköinen asiointi otettiin käyttöön keväällä 2024.

Aloitimme myös selvitystyön tulevan Lupa- ja valvontaviraston vaikutuksista käytössämme oleviin tietojärjestelmiin. Muutokset pitää huomioida sekä sisäisessä käytössä olevissa tietojärjestelmissä että asiakkaille tarjottavissa palveluissa.

Työsuojeluviranomainen neuvoa ja ohjaa

Neuvonta ja ohjaus ovat merkittävä osa työsuojeluviranomaisen toimintaa. Tavoitteena on tukea ja edistää työpaikkojen omaehtoista työsuojelutyötä.

Kaksi merkittävintä neuvonta- ja ohjauskanavaa ovat verkkopalvelu Tyosuoja.fi ja valtakunnallinen puhelinneuvonta.

Verkkopalvelu Tyosuoja.fi

Työsuojeluhallinnon Tyosuoja.fi-verkkopalvelulla oli vuonna 2024 noin 1,3 miljoonaa käyttäjää ja 2,3 miljoonaa sivun katselua. Suosituimmat sivut käsittelivät aiempien vuosien tapaan työsuhdeasioita, kuten lomautusta ja vuosilomaa.

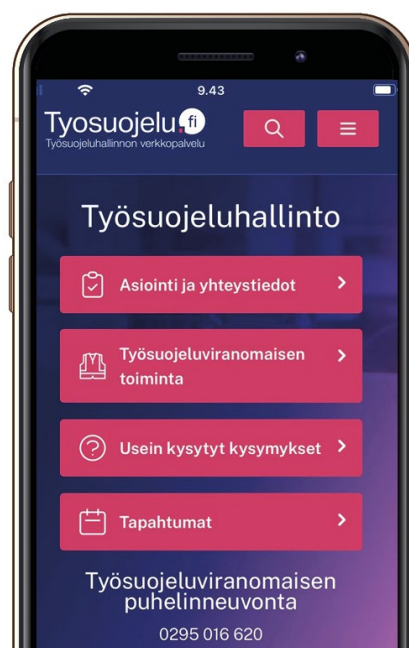
Kokonaan uusia sisältöjä tuotimme muun muassa eläkeikäisen työntekijän työsuhdeasioista ja lisääntymisterveydelle vaarallisista kemiallisista tekijöistä.

Puhelinneuvonta

Puhelinneuvonnassa päivystävät asiantuntijat ovat työsuojelutarkastajia, jotka neuvovat ja ohjaavat sekä työnantajia että työntekijöitä. Puhelinneuvonta on jaettu neljään aihepiiriin:

- työsuhdeasiat
- yleiset työympäristöasiat
- rakennusalan työympäristöasiat
- epäasialliseen kohteluun, häirintään, syrjintään ja psykososiaaliseen kuormittumiseen keskittyvät työhyvinvointiasiat.

Vuonna 2024 puhelinneuvonnassa vastattiin yli 17 000 soittoon. Lähes 60 prosenttia puheluista käsitteli työsuhdeasioita.

Tyosuoja.fi top 5 vuonna 2024

1. Etusivu
2. Lomautus
3. Vuosiloma
4. Epäasiallinen kohtelu
5. Työntekijän palkkasaatavat

Puhelinneuvonnassa vastatut puhelut vuonna 2024

Työsuhde	9 896
Työympäristö	2 757
Rakennusala	1 238
Työhyvinvointi	2 662
Yhteensä	17 105*

* Sisältää englanninkieliset puhelut (552 kpl), joita ei jaotella aiheen mukaan.

Viestintä tavoittaa hyvin asiakkaat

Viestintä sekä erilaiset tilaisuudet ja tapahtumat ovat työsuojeluviranomaisten muuta vaikuttamistoimintaa. Viestimme työsuojeluviranomaisten valvomien lakien tulkinnoista, valvontahavainnoista ja työpaikoilla havaituista kehityskuluista. Työsuojeluviranomaisten viestinnän tärkein tehtävä on tukea työpaikkojen omaa työsuojelutyötä.

Viestintämme kivijalka on verkkopalvelu Työsuoja.fi, joka kokoaa yhteen paikkaan suuren osan kaikesta viestinnästämme. Työsuoja.fi:n vuotuisen kävijämäärä on noin 1,3 miljoonaa kävijää.

Verkkopalvelun ohella käytämme monipuolisesti viestinnän eri keinoja, jotta tavoitamme mahdollisimman kattavasti erilaiset asiakasryhmät.

Yksi suosituimmista viestintäkanavistamme ovat verkkoseminaarit, joita järjestetään kymmenkunta vuodessa. Kaikki verkkoseminaarit tallennetaan, tekstitetään ja julkaistaan YouTubeissa. Niihin liittyy usein podcast-jakso, jossa jatketaan verkkoseminaarin teemaan liittyvien kysymysten käsittelyä. Ne löytyvät sekä YouTubeista että Spotifysta.

Kokosimme, analysoimme ja jaoimme työpaikoille havaintojamme työelämästä ja sen muutoksista.

Osa viestinnästä kohdennetaan suoraan työpaikoille. Teemoitetut suoraviestit on otettu hyvin vastaan, vuonna 2024 tavoitimme niiden avulla yli 40 000 työpaikkaa. Työsuojeluviranomaisten uutiskirje julkaistaan neljä kertaa vuodessa suomeksi ja ruotsiksi. Se lähetetään yli 20 000 Työturvallisuuskeskuksen rekisterissä olevalle työsuojelupäällikölle ja -valtuutetulle.

Sosiaalisen median peruskanavista tärkeimmät olivat vuonna 2024 LinkedIn ja Facebook. Nuorten asiakkaiden tavoittamiseen käytimme myös TikTokia, jossa videot tavoittivat parhaimmillaan kymmeniä tuhansia katsojia. Suosituimman videon aiheena oli uupunut työntekijä. Muita kiinnostavia some-aiheita olivat esimerkiksi marjojen poiminnan valvonta ja työssä jaksaminen eläkkeelle saakka.

Lainsäädäntö

Työelämää koskevaa lainsäädäntöä valmistellaan kolmikantaisesti yhteistyössä työnantajien ja työntekijöiden etujärjestöjen kanssa.

Sosiaali- ja terveysministeriö valmistelee ja kehittää pääosin työoloihin liittyvää lainsäädäntöä (listaus vuonna 2024 valmistuneista säädöksistä sivun alaosassa).

Työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla on pääosin työsuhteeseen liittyvä lainsäädäntö.

Kansallista ja EU-lähtöistä työsuojelulainsäädäntöä valmistellaan työturvallisuussäännöksiä valmistelevassa neuvottelukunnassa (TTN). Neuvottelukunta toimii sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä.

Suomi osallistuu myös työsuojelua koskevan EU-lainsäädännön ja strategioiden valmisteluun Euroopan komission yhteydessä toimivassa komiteassa.

Vuonna 2024 valmistuneet työoloihin liittyvät säädökset:

- **Laki syöpäsairauden vaaraa aiheuttaville aineille ja menetelmille ammatissaan altistuvien luettelosta ja rekisteristä annetun lain muuttamisesta (117/2024)** ja **Valtioneuvoston asetus syöpäsairauden vaaraa aiheuttavista, perimää vaurioittavista ja lisääntymiselle vaarallisista tekijöistä työssä (113/2024)**. Euroopan parlamentin ja neuvoston niin kutsuttua syöpädirektiiviä päivitettiin vuonna 2022. Päivityksessä annettiin sitovat raja-arvot nikkelille ja sen yhdisteille, bentseenille sekä akryylinitriilille. Lisäksi direktiiviin tehtiin merkittävä muutos: soveltamisalaa laajennettiin niin, että direktiivi kattaa myös lisääntymiselle vaaralliset aineet. Direktiivi pantiin kansallisesti täytäntöön päivittämällä ns. ASA-lakia (452/2020) sekä antamalla uusi asetus (113/2024). Laki tuli voimaan 1.4.2024 ja asetus tuli voimaan 5.4.2024. Asetus kumosi aiemman valtioneuvoston asetuksen työhön liittyvän syöpävaaran torjunnasta (1267/2019). Lisääntymiselle vaarallista lyijyä koskevat velvoitteet siirtyivät osaksi uutta asetusta, joten samalla kumottiin lyijytyöstä annettu valtioneuvoston päätös (1154/1993).
- **Valtioneuvoston asetus raskaana olevien, äskettäin synnyttäneiden ja imettävien työntekijöiden suojelemisesta työssä vaaraa aiheuttavilta tekijöiltä (143/2024)**: Asetus tuli voimaan 5.4. ja korvasi aiemman valtioneuvoston asetuksen lisääntymisterveydelle työssä vaaraa aiheuttavista tekijöistä ja vaaran torjunnasta (603/2015).
- **Laki väkivallan ja häirinnän poistamisesta työelämässä tehdystä Kansainvälisen työjärjestön yleissopimuksesta (257/2024)**: Lailla ratifioidaan kansainvälisen työjärjestön ILO:n vuonna 2019 hyväksytty yleissopimus ja sitä täydentävä suositus väkivallan ja häirinnän poistamisesta työelämässä. Laki annettiin 17.5.2024. Suomen ratifiointi rekisteröitiin ILOssa 7.6.2024, ja yleissopimus tulee Suomen osalta voimaan 7.6.2025.

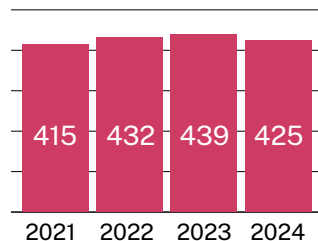
Henkilöstö

Vuonna 2024 työsuojelun vastuualueilla työskenteli 421 henkilöä. Henkilötyövuosia oli käytettävissä 425. Henkilöstön työtyytyväisyys ja keski-ikä olivat suunnilleen samalla tasolla kuin aiempina vuosina.

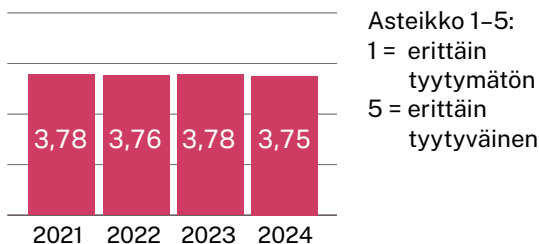
Talouden sopeuttamistoimien takia henkilöstökuluista piti säästää, eikä esimerkiksi eläköityneiden tilalle rekrytoitu uutta henkilöstöä. Lakisääteisten tehtävien ja palveluiden tuottamiseksi vastuualueilla tehtiin sisäisiä tehtävänjärjestelyitä.

Laadimme arjen toimiin kytkeytyvän työhyvinvointiohjelman. Sen tarkoituksena on tukea henkilöstön hyvinvointia muutoksen keskellä.

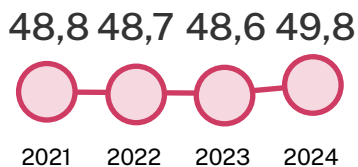
Henkilötyövuodet

Työtyytyväisyys

Keski-ikä

Vuonna 2024 pohdimme, miten työsuojeluviranomaisen arvot näkyvät omassa työssämme.

Moniviranomaisyhteistyö ja kansainvälisyys

Työsuojeluviranomainen tekee aktiivista yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa. Kullakin viranomaistaholla on lainsäädännöllä määritelty toimivaltuutensa ja toimintakenttensä, mutta vaikuttavaan toimintaan tarvitaan laaja-alaista yhteistyötä.

Käytännön toimintaan kuuluu valvontaa, tietojenvaihtoa ja yhteistä viestintää.

Viranomaisyhteistyöllä vaikuttavuutta valvontaan

Moniviranomaisyhteistyötä toteutettiin vuonna 2024 etenkin alueellisilla yhteistyöfoorumeilla, joissa olivat työsuojeluviranomaisen lisäksi mukana poliisilaitokset, Verohallinto ja Rajavartiolaitos, osassa myös TE-toimisto, Maahanmuuttovirasto, Tulli ja aluehallintovirastojen alkoholihallinto.

Yhteistyöfoorumien työ on käytännönläheistä. Niissä on kehitetty rakenteita riskiperustaisen kohdevalinnan ja pitkäaikaisen alueellisen yhteisvalvonnan ja tiedonvaihdon tueksi.

Lisäksi teimme viranomaisyhteistyötä muun muassa Tukesin, Traficomin, Eläketurvakeskuksen ja Tapaturmavakuutuskeskuksen kanssa.

Viranomaisten välisen tiedonvaihdon kehittämiseksi työsuojelutarkastajat toimittivat oma-aloitteisesti tietoa valvontahavainnoistaan muille viranomaisille. Määrällisesti eniten tietoa toimitettiin Poliisille, Verohallinnolle, Tapaturmavakuutuskeskukselle ja Eläketurvakeskukselle.

Janne Varonen

Työsuojelutarkastaja yhteistarkastuksella poliisin kanssa Lahdessa.

Osallistuimme vuosille 2024–2027 laaditun harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan strategian ja toimenpideohjelman valmisteluun. Hallitus hyväksyi ohjelman joulukuussa 2024. Toimenpideohjelma sisältää kaksi työsuojeluviranomaisen vetovastuulla olevaa hanketta viranomaisyhteistyön kehittämiseksi kansainvälisesti ja kansallisesti.

Kansainvälinen yhteistyö

Yhteistyötä EU-jäsenmaiden välillä tehdään erilaisten verkostojen, verkostotyökalujen ja työalustojen avulla.

Kansainvälinen moniviranomaisyhteistyö ehkäisee osaltaan työvoiman hyväksikäyttöä ja ihmiskauppaa. Vuonna 2024 työsuojeluviranomainen osallistui Europolin koordinoimaan ihmiskaupan ja työperäisen hyväksikäytön torjunnan valvontaviikkoon. Valvonta kohdistui useaan eri toimialaan. Suomessa tehtiin 65 tarkastusta, joista kuudessa tarkastaja epäili työlainsäädännön rikkomista tai työperäistä hyväksikäyttöä. Europolin raportin mukaan valvontaviikon tuloksena tunnistettiin yli 300 ihmiskaupan uhria ja aloitettiin 80 uutta rikostutkintaa, joissa oli kyse työperäisestä hyväksikäytöstä.

Valvontatehtävien lisäksi kansainvälistä yhteistyötä tehdään EU-maiden välillä erilaisissa kehittämistehtävissä, kampanjoissa ja lainsäädännön valmistelussa.

Euroopan työviranomaisen ELAn tavoitteena on EU:n työvoiman liikkuvuutta ja sosiaaliturvan koordinoimista koskevien sääntöjen täytäntöpano oikeudenmukaisella ja tehokkaalla tavalla.

Työelämän muutokset edellyttävät toimintatapojen muutosta myös viranomaisilta. ELAssa onkin keskitytty entistä enemmän tehokkaisiin toimintatapoihin EU-maiden viranomaisten välillä. ELA aktivoi maita monipuoliseen toimintaan tiedonvälityksen ja analysoinnin sekä digiosaamisen kehittämisessä.

ELAn toimintaan kuuluvat jäsenmaiden väliset opintovierailut, koulutustilaisuudet ja hyvien käytäntöjen kokoamiset sekä yhteiset valvontaviikot. Suomen työsuojeluhallinnon edustaja on mukana ELAn tarkastustoiminnan työryhmässä. Vuonna 2024 osallistuimme muun muassa tarkastuksille Virossa. Liettualaisia työsuojelu- ja veroviranomaisia oli puolestaan mukana yhteistarkastuksella suuressa teollisuuskohteessa Suomessa.

Marleena Hiltunen

Työsuojeluhallinnon edustajat ovat päässeet tutustumaan Baltian yhteistarkastuksilla muun muassa dronejen käyttöön. Droneja käytetään sekä tarkastuksen etukäteissuunnittelussa että tarkastusten aikana.

Kansainvälinen moniviranomaisyhteistyö ehkäisee osaltaan työvoiman hyväksikäyttöä ja ihmiskauppaa.

EU:n Johtavien työsuojelutarkastajien komitea SLIC muun muassa kehittää työsuojeluvalvontaa, valmistelee yhteisiä ohjeita ja linjauksia sekä järjestää työsuojeluhallintojen arviointeja ja tarkastajavaihtoja. Lisäksi SLIC toimii yhteyskanavana eri maiden työsuojeluhallintojen välillä ja edistää aktiivista vuorovaikutusta. Vuonna 2024 SLIC:n teemapäivissä käsiteltiin vaarallisten kemikaalien valvontaa sekä työsuojeluvalvonnan ja siihen liittyvän viestinnän parhaita käytäntöjä. Suomi oli mukana Luxemburgin ja Romanian työsuojeluhallintojen arviointiprosesseissa.

Suomi on mukana kuudessa SLIC:n työryhmässä ja kolmessa alatyöryhmässä. Työryhmien tehtävät liittyvät yleisiin valvonta-asioihin, uusiin riskeihin, biologisiin tekijöihin, fysikaalisiin altisteisiin, liikkuvien työntekijöiden työsuojeluun, kemikaaleihin sekä koneturvallisuuteen.

Vuonna 2024 toteutettu SLIC:n valvontakampanja käsitteli työtapaturmatarkastusten toteutusta ja tapaturmien ennaltaehkäisyä maa- ja metsätaloudessa sekä rakennus- ja kuljetusalalla.

Pohjoismaisessa yhteistyössä vuonna 2024 puheenjohtajamaana toimi Ruotsi, jonka johdolla edistettiin pohjoismaisen ministerineuvoston työelämän työryhmissä erilaisia työelämän, tasa-arvon ja osallistavuuden teemoja eri hankkeissa. Työsuojeluvalvonnan osalta erityisesti työelämärikollisuus ("arbetslivskriminalitet") oli teemana laajasti esillä – kyseinen teema on käytännössä pitkälti sama asia kuin Suomen pimeän työn ja harmaan talouden torjunta.

Kesällä 2024 pohjoismais-balttilaisen pimeän

Mukana merenkulkuhallinnon kansainvälisessä auditoinnissa

Kansainvälinen merenkulkujärjestö IMO teki Suomessa maakatselmuksen loppuvuodesta 2024. Auditointien avulla YK:n alainen IMO varmistaa, että sen jäsenvaltiot toteuttavat sitoumuksensa kansainvälisiin merenkulun yleissopimuksiin.

Työsuojeluhallintoa ja merenkulun työsuojeluvalvontaa edusti Etelä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue. Työsuojelun vastuualueiden esittelyssä pääpaino oli merenkulkijoille sattuneiden vakavien työtapaturmien tutkinnassa ja siihen liittyvien menettelyjen kuvaamisessa. Työsuojelun vastuualueiden toiminnasta ei löytynyt huomautettavaa.

työn vastaisen yhteistyön puitteissa järjestettiin Helsingissä seminaari yhdessä Euroopan työviranomaisen ELAn kanssa. Seminaarin teemana oli moniviranomaisyhteistyö pimeän työn torjunnassa ja siihen osallistui sekä Pohjoismaiden että Baltian maiden työsuojeluhallintojen ja muiden valvontaviranomaisten edustajia.

Vuoden 2024 lopulla käynnistyi myös STM:n vetämä kaksivuotinen pohjoismaisrahoitteinen pimeän työn ja työperäisen hyväksikäytön vastainen projekti, jossa on mukana kaikkien Pohjoismaiden ja Baltian maiden työsuojeluhallinnot.

Työsuojeluvalvonta numeroina

	2021	2022	2023	2024
Tarkastukset ja valvontakohteet				
Tarkastusten kokonaismäärä	20 268	23 105	24 510	20 628
Tarkastettujen valvontakohteiden kokonaismäärä	16 588	18 770	19 657	16 685
Yhteen tarkastukseen työpaikalla käytetty aika keskimäärin (h)	1,2	1,3	1,3	1,3
Tarkastuksia/tarkastaja-htv	70	76	81	70
Tarkastustyytit				
Työpaikkatarkastukset	12 544	15 874	18 411	16 559
Asiakirjatarkastukset	7 511	5 153	4 836	3 367
Etätarkastukset		1 947	1 099	711
Velvoitteet				
Toimintaohjeet	34 163	42 490	45 007	41 800
Kehotukset (sis. tarkastukset ja kehoitusasiakirjat)	4 912	6 231	6 903	6 685
Pakkokeinot				
Työsuojeluviranomaisen vahvistamat käyttökiellot	43	39	31	22
Velvoittavat päätökset	163	179	222	255
Maksettavaksi tuomitut uhkasakot (kpl)	33	26	43	59
Maksettavaksi tuomitut uhkasakot (€)	314 500	203 000	347 000	426 500
Tilaajavastuun laiminlyöntimaksuista tehdyt päätökset	55	62	84	93
Tilaajavastuun laiminlyöntimaksut yhteensä (€)	327 000	204 450	376 560	470 350
Työntekijöiden lähettämiseen liittyvistä laiminlyöntimaksuista tehdyt päätökset	35	34	70	69
Työntekijöiden lähettämiseen liittyvät laiminlyöntimaksut yhteensä (€)	173 500	155 000	340 000	322 350
Tutkintapyynnöt ja lausunnot				
Tutkintapyynnöt poliisille	403	489	503	398
Lausunnot poliisille/syyttäjille	764	527	711	666
Palvelukysyntä				
Asiakkaiden yhteydenotot/palvelukysynnän kokonaismäärä*	36 499	34 334	36 037	36 818
Tarkastukset asiakasyhteydenottojen perusteella	2 018	2 030	2 117	2 038
Työtapaturmien ja ammattitautien tutkinta				
Tutkitut työtapaturmat	1 151	1 087	943	845
Tutkitut ammattitaudit	52	36	34	40
Henkilöstö (henkilötyövuotta)				
Työsuojelun vastuualueet	414	432	445	425
Toimintamenot (1 000 €)				
Työsuojelun vastuualueet	27 167	29 837	33 406	29 864

* Kokonaismäärässä mukana työsuojelun vastuualueille tulleet sähköpostit ja puhelinneuvonnassa vastatut puhelut. Lisäksi yhteydenottoja tulee suoraan tarkastajille, ne eivät ole mukana palvelukysynnän kokonaismäärässä.

Merenkulun valvonta

Merenkulun työsuojeluvalvontaa tehtiin vuonna 2024 aluksilla, satamissa ja telakoilla. Merenkulkua valvottiin yhteensä 357 tarkastuksella. Luvut eivät sisällä ulkomaisen työvoiman käytön valvontaa ja tilaajavastuuvalvontaa, jota tehdään etenkin telakoille.

Merenkulun tarkastajilla on vahva ammattitausta merenkulussa, ja moni on toiminut ulkomaanliikenteen kauppa-aluksissa perämiehenä tai päällikkönä. Tarkastajista kuusi on erikoistunut alusten tarkastuksiin ja yksi ahtaukseen.

Alusten ja muun vesillä tapahtuvan työskentelyn työsuojeluvalvonta

Alusten tarkastuksia tehtiin yhteensä 182. Tarkastuksista 65 liittyi kansainväliseen merityöleissopimukseen (Maritime Labour Convention, MLC), ja ne kohdistuivat pääosin ulkomaan liikenteen kauppa-aluksiin. Työsuojeluviranomainen antaa MLC-tarkastusten perusteella Liikenne- ja viestintävirasto Traficomille lausuntoja alusten merityösertifikaatteja varten. MLC-tarkastuksia tehdään tarvittaessa myös ulkomailla.

58 tarkastusta tehtiin aluksille, joille ei vaadita MLC-tarkastusta. Näitä aluksia ovat esimerkiksi kalastusalukset, saaristojen yhteysalukset ja maantielautat. Erikseen tarkastettiin ammattikäytössä olevia veneitä, joihin tehtiin 59 tarkastusta. Tyypillisiä ammattiveneitä ovat luotsiveneet, pelastustoimen alukset ja poliisien partioveneet.

Laivaväen lepoaikoja valvotaan sekä alustarkastusten yhteydessä että erillisillä tarkastuksilla. Vuonna 2024 tehtiin 12 pelkästään lepoaikoihin kohdistuvaa tarkastusta.

Ahtausyrityksiin tehtiin 19 tarkastusta. Kunnallisiin satamalaitoksiin, yksityisten teollisuuskeskittymien satamiin ja muihin satamien haltijoihin tehtiin 17 tarkastusta.

**Suomen viennistä ja tuonnista
96 prosenttia kulkee meriteitse.**

Lisäksi tehtiin 29 tarkastusta muille meriklusteriin kuuluville työpaikoille, kuten varus-
tamoiden ja viranomaisten toimipisteisiin, luotsiasemille sekä meri- ja sisävesiliikennettä harjoittaviin yrityksiin.

Merenkulkua valvottiin myös osana työsuojeluviranomaisen asiakasaloitteista valvontaa ja työtapaturmatutkintaa. Näissä tehtiin yhteensä 65 tarkastusta. Tutkittavaksi tuli 16 vakavaa työtapaturmaa. Valtaosa työtapaturmista tapahtui suurilla telakoilla laivojen rakentamisen yhteydessä.

Vaarallisten aineiden kuljetuksia valvottiin viranomaisyhteistyönä

Traficomin johdolla tehtiin viranomaisyhteistyönä tarkastuksia, joilla valvottiin vaarallisten aineiden tilapäistä varastointia satama-alueilla. Samalla tarkastettiin vaarallisten aineiden kuljetusasiakirjoja, lastiyksiköiden merkintöjä ja kuormien sidontaa.

Tarkastuksilla etsittiin myös niin kutsuttuja pimeitä kuljetuksia, joissa vaarallisia aineita kuljetetaan ilman asianmukaisia merkintöjä. Tarkastukset olivat osa Itämeren valtioiden yhteistä vaarallisten aineiden kuljetusten valvontaa.

Tarkastukset tehtiin valvontaiskuina satamiin, joissa liikkuu merkittävä määrä vaarallisia aineita. Yhteensä 33 tarkastuksella tarkastettiin 493 vaarallista ainetta kuljettavaa lastiyksikköä.

Puutteita havaittiin 47:ssä lastiyksikössä. Suurin osa puutteista (64 %) koski lastin asianmukaista kiinnitystä.

Alkutuotannon valvonta

Alkutuotannon työsuojeluvalvontaa tehtiin vuonna 2024 maatalouden, metsätalouden ja kalastuksen toimialoilla. Tarkastuksia teki 89 eri tarkastajaa. Alkutuotannon toimialoja tarkastavat työsuojelutarkastajat valvovat myös muita toimialoja.

Alkutuotantoon liittyviä tarkastuksia tehtiin yhteensä 379, ja ne kohdistuivat 306 valvontakohteeseen. Tarkastusten perusteella annettiin yhteensä 766 toimintaohjetta ja 133 kehoitusta. Maatalouteen kohdistui 244 työsuojelutarkastusta. Näistä noin 40 prosentilla valvottiin ulkomaisen työvoiman käyttöä.

Vuonna 2024 maataloudessa tutkittiin 11 työtapaturmaa, metsätaloudessa 7 ja kalastuksen toimialalla 2. Sattuneet työtapaturmat olivat erityyppisiä. Useampia vakavia työtapaturmia aiheuttivat muun muassa koneiden käyttöön liittyvät tilanteet. Liikkumiseen liittyviä työtapaturmia tutkittiin 5. Eläinten aiheuttamia työtapaturmia tutkittiin 2 ja ne olivat naudan aiheuttamia.

Alkutuotannon työpaikat

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2023 alkutuotannossa toimi lähes 125 000 yritystä. Näistä 99 prosenttia työllisti alle viisi henkeä. Alkutuotannossa työskenteli noin 43 800 työntekijää.

Valvontakohteita oli yhteensä noin 8 100, joista maatalouden toimialalla noin 4 500 valvontakohdetta, metsätalouden toimialalla noin 3 300 valvontakohdetta ja kalastuksen toimialalla noin 330 valvontakohdetta.

Tilastokeskukselta ei ole vielä saatavissa vuoden 2024 tilastoja.

Ammattitauti- ja ammattitautiepäilyilmoitukset olivat pääasiassa home- ja pölyaltistuksista johtuvia ihottumia sekä hengitystiesairauksia ja -oireita. Niitä käsiteltiin ammattitautitarkastuksilla tai muiden tarkastusten yhteydessä.

Alkutuotannon valvonta toimialoittain

	Kasvinviljely ja kotieläintalous, riistatalous ja niihin liittyvät palvelut	Metsätalous ja puunkorjuu	Kalastus ja vesiviljely
Tarkastukset yhteensä	244	121	14
Tarkastetut valvontakohteet	187	109	10
Työpaikkatarkastukset	138	61	11
Työtapaturman tutkinta	11	7	2
Ulkomaisen työvoiman käytön valvonta	92	44	1
Tilaajavastuuvalvonta	2	9	0
Markkinavalvonta	1	0	0
Velvoitteet yhteensä	585	286	28
Toimintaohjeet	508	237	21
Kehotukset	77	49	7

Työsuoja**fi**
Työsuoja**fi**hallinnon verkkopalvelu